

15.6.2018

Sosiaali- ja terveysministeriö

Viitteet: STM091:00/2017, STM/3421/2017

Suun terveydenhuollon yksikössä tuotettavia suun terveydenhuollon suoran valinnan palveluja koskevat asiakirjamallit

Kiitämme mahdollisuudesta lausua maakuntien hallintopäätöksen suun terveydenhuollon asiakirjamalleista. Asiakirjamallien luonnosten julkaiseminen ja eri toimijoiden lausuntojen pyytäminen on positiivista.

Tietoja lausunnon antajasta

PlusTerveys on täysin kotimainen terveydenhuollon palveluita tuottava konserni, johon kuuluu emoyhtiö PlusTerveys Oy:n lisäksi sen kokonaan omistamat tytäryhtiöt, suun terveydenhuollon palveluita tuottava PlusTerveys Hammaslääkärit Oy, hammaslaboratoriopalveluita tuottava PlusTerveys Kvalident Oy ja lääkäripalveluita tuottava PlusTerveys Lääkärit Oy. Suun terveydenhuollon yksityisistä palveluntuottajista PlusTerveys Hammaslääkärit Oy on Suomen suurin 130 toimipisteen valtakunnallisella verkostolla. Kaikki PlusTerveys omistajat (n. 300 henkilöä) työskentelevät yhtiössä.

Yleistä asiakirjamalleista

Lausuntomme ottaa kantaa asiakirjamalleihin niiden hallittavuuden ja selkeyden, erilaisten palveluntuottajien palveluiden tuottajana toimimisen mahdollisuuksien ja sote-palveluiden asiakkaille turvaamisen näkökulmista.

Asiakirjojen selkeyttä tulee parantaa poistamalla viittauksia lakeihin ja yleisiin vaatimuksiin terveystalouden tuottajille, joita Suomessa toimivien palveluntuottajien pitää jo muidenkin lakien nojalla noudattaa. Asiakirjoissa esitetyt ehdot tulevat myös selkeämmin esiin, jos sopimukset sisältävät vain ne seikat, joista täytyy erikseen sopia.

Palveluntuottajiin kohdistuvissa ehdoissa, vaatimuksissa ja oikeuksissa tulee olla lähtökohtana tasavertaisuus ja kilpailuneutraaliteetti yksityisten ja julkisten palveluntuottajien välillä tuotettaessa suoran valinnan palveluita suunhoidon yksikössä. Maakunta ei saa rajoittaa palvelutuotannon kehittämistä määrittämällä palveluiden tuotantotapaa, vaan sen tulee pitäytyä roolissaan palveluiden järjestäjänä. Palveluntuottajilla tulee olla täydet immateriaalioikeudet tuottamaansa palveluun, palveluntuotantotapaan ja palveluntuottamiseen liittyvään liiketoimintaan.

Sote-palveluiden saatavuus asiakkaille on turvattu asiakirjoissa hyvin.

Asiakirjojen hallittavuus ja selkeys

Hallintopäätöksen, hallintopäätöksen ehtojen, palvelukuvausmallin ja palveluntuottajan ja maakunnan välisten sopimusten välinen keskinäinen suhde ja prioriteetti on kuvattu selkeästi. Asiakirjojen sisällön selkeys sen sijaan kärsii viittauksista lakeihin ja yleisiin vaatimuksiin terveystalouden tuottajille (mm. omavalvonta), joita Suomessa toimivien palveluntuottajien pitää jo muiden lakien nojalla noudattaa. Asiakirjoissa esitetyt suun terveydenhuollon suoran valinnan palveluiden tuottamiseen liittyvät ehdot tulevat selkeämmin esiin, jos sopimukset sisältävät vain ne seikat, joista täytyy erikseen sopia.

Luonnoksessa sama ehto on kerrottu useammassa eri kohdassa, osassa vielä hieman toisistaan eroavalla tavalla. Vaarana on, että tulkinnessa syntyy epäselvyyksiä. Kukin sopimusehto tulee esittää dokumentissa vain kertaalleen.

Erilaisten palveluntuottajien mahdollisuudet toimia palveluiden tuottajana

Palveluntuottajiin kohdistuvissa ehdoissa, vaatimuksissa ja oikeuksissa tulee olla lähtökohtana tasavertaisuus yksityisten ja julkisten palveluntuottajien välillä tuottaessa suoran valinnan palveluita suun hoidon yksikössä. Maakunnan liikelaitoksen suoran valinnan palveluita tuottavia suunhoidon yksiköjä tulee ohjata samoilla säännöillä, ehdoilla ja kannusteilla kuin vastaavia yksityisiä suunhoidon yksiköjä. Tasavertaisuus luo mahdollisuudet aidolle kilpailulle toimijoiden välillä, mikä puolestaan luo paineen kehittää palveluiden laatua ja palveluntuottamistapoja. Samoilla ehdoilla myös varmistetaan valinnanvapauslain mukainen kilpailuneutraali ehto eri toimijoiden kesken.

Sote-uudistuksen yhtenä tavoitteena on kehittää palveluiden tuottamista kilpailun ja innovoinnin kautta. Tätä haetaan valinnanvapauslakiesityksessä eriyttämällä palveluiden tuottaminen ja järjestäminen toisistaan. Palvelutuotannon kehittymiselle on erittäin tärkeää, ettei maakunta määrittele kriteereitä palvelun tuottajalle (esim. Kerralla kuntoon –toimintatapa) vaan pitäytyy roolissaan järjestää suun terveydenhuollon maakunnan asukkaille. Ehtojen kohdassa 2.1. 1.-3.) on kuvattu selkeästi se, millaista palvelua palveluntuottajien odotetaan tuottavan. Maakunnan pyrkimys sopimuksissa määrittellä palvelujen tuottamistapa estää palvelujen kehittymisen ja tehokkuuden saamisen kilpailun kautta ja siten se estää uudistuksen tavoitteiden toteutumisen.

Palveluntuottajien kilpaillessa keskenään suoran valinnan asiakkaista, tulee palveluntuottajilla olla täydet immateriaalioikeudet tuottamaansa palveluun, palveluntuottamistapaan ja palveluntuottamiseen liittyvään liiketoimintaan. Mikäli palveluntuottajalle ei ole immateriaalioikeuksia, loppuu kehittämiseen panostaminen ja innovointi.

Suun terveydenhuollossa työskentelee lukuisia työpaikkakoulutettuja hammashoitajia, jotka työskentelevät hammaslääkärin vastuun piirissä. Tällä hammashoitajien joukolla on useilla takanaan vuosikymmenien työkokemus suun terveydenhuollosta ja hoidon kiireellisyyden arvioinnista kuten vastavilla tutkinnon suorittaneilla hammashoitajilla. Ehdoissa ei tulisi rajata pois tämän joukon oikeutta tehdä (hammaslääkärin vastuutuksella) hoidon tarpeen arvioita asiakkaiden neuvonnan ja ohjauksen (ajanvarauksen) yhteydessä. Mikäli ehto ei poisteta, syntyy alalle työvoimapula saman aikaisesti kuin työpaikkakoulutettuja hammashoitajia uhkaa työttömyys.

Sote-palveluiden turvaaminen asiakkaille

Asiakkaiden Sote-palveluiden saatavuutta on turvattu ehdoissa laajasti. Asiakirjoissa huomioidaan kattavasti yhteiskunnallisia, hoidon ja asiakkaiden tarpeista riippuvia ja palveluntuottajan olosuhteista johtuvia tilanteita, joissa asiakkaiden oikeus saada hoitoa on turvattu hyvin.

Myös palveluntuottajan velvollisuus vastaanottaa asiakkaan suun hoidon yksikön valinta hänen puolestaan, on hyvä asia ja mahdollistaa valinnan tekemisen myös henkilöille, joille digiasiointi on haastavaa. Asiakkaan oikeuksien ja GDPR:n näkökulmasta suullisesti tehdyssä sitovassa valinnassa on kuitenkin riski.

Palveluntuottajien velvollisuudet asiakkaan valintatilanteessa on kuvattu liian yksityiskohtaisesti. Esimerkiksi kohdassa 2.2 palveluntuottajalle velvollisuudet a-l) tulisi voida toteuttaa niin, että tieto on julkisesti saatavilla, mutta palveluntuottajan parhaaksi katsomalla tavalla. Tietyn teknologian tai menetelmän kirjaaminen ehtoihin voi jopa estää viestinnän tavoitavuutta.

Keskustelemme mielellämme asiasta lisää ja annamme tarvittaessa lisätietoja.

Helsingissä 15.6.2018

Eila Annala

Toimitusjohtaja

PlusTerveys Oy

eila.annala@plusterveys.fi, p. 040 702 7750